

I01 – Simulointiresurssit

Kouluttajan käsikirja

Parturikampaamo

HEADS-UP

Sisältö

1. Johdanto Kouluttajan käsikirjaan. Mitä on radikalisoituminen?.....	3
1.1. Huomioita kouluttajalle	5
2. Oppimistulokset	6
3. Osa 1: Radikalisoitumisen laukaisevat tekijät & media	7
3.1. Osan 1 harjoitukset.....	9
4. Osa 2: Radikalisoitumisen vaiheet.....	11
4.1. Osan 2 harjoitukset	12
5. Osa 3: Ennakkoluulot ja radikalisoituminen Euroopassa.....	14
5.1. Osan 3 harjoitukset.....	14

1. Johdanto Kouluttajan käsikirjaan. Mitä on radikalisoituminen

Tämä kouluttajan käsikirja on suunniteltu ohjaamaan kouluttajia simulointiresurssien – ”Kuinka radikalisoituminen tapahtuu” (IO1) käytössä, joka on Erasmus+ ohjelman rahoittaman HEADS-UP -projektin keskeinen tuotos. HEADS-UP on innovatiivinen projekti, jonka tarkoituksena on lisätä alan ammattilaisten, vanhempien ja nuorten tietoisuutta ympäri Eurooppaa radikalisoitumisprosessista ja nuorten vaarasta radikalisoitua kaikkialla läsnä olevan internetin ja sosiaalisen median ympäristöjen välityksellä.

Tämän ohjeistuksen on kehittänyt Jaitek, osana HEADS-UP projektia, tukemaan kouluttajien radikalisoitumisen ehkäisyyn liittyvää työskentelyä nuorten kanssa. Tätä käsikirjaa tulee käyttää yhdessä **Parturikampaamo** -videon kanssa, joka käsittelee radikalisoitumisprosessia ja nuorten haavoittuvuutta sosiaalisessa mediassa.

Tämä käsikirja koostuu eri osa-alueista ja niihin liittyvistä harjoituksista. Kouluttaja voi itse valita näistä aiheet ja harjoitukset, jotka soveltuvat parhaiten nuorille, joiden kanssa hän työskentelee. Ei siis ole tarpeellista käydä kaikkia aiheita ja harjoituksia läpi. Jokainen harjoitus on suunniteltu kestoaltaan 50-60 minuutin pituiseksi, joten ne voidaan sisällyttää helposti koulujen ja muiden oppilaitosten opetusohjelmaan.

Radikalisoitumisen määritelmiä on monenlaisia. Tämä johtuu suurelta osin sanan käytöstä politiikassa, jossa määritelmiä käytetään motivoimaan poliittisia valintoja. Termi radikalisoituminen on tullut yleiseen sanastoon vasta viimevuosien aikana, minkä vuoksi se sekoittuu usein terrorismiin ja muihin siihen liittyviin termeihin.

Radikalisoituminen ei ole yleensä yksittäinen tapahtuma, vaan enemmänkin prosessi, jossa yksilö ajautuu terrorismiin liittyvään toimintaan. Monissa tapauksissa tämä prosessi liittyy identiteetin, merkityksen ja yhteisön etsimiseen. Se on sosiaalinen prosessi, jossa vertaissuhteilla on merkittävä rooli pyrittäessä saamaan henkilö vakuuttuneeksi siitä, että terrorismi on oikeutettu toimintatapa.

Kaikkein tyypillisimmillään radikalisoituminen on prosessi, jonka kautta ihmiset radikalisoituvat. Monissa määritelmässä sanalla radikaali tarkoitetaan tietynlaista mielentilaa, jota voidaan kutsua "kognitiiviseksi radikalisoitumiseksi" (cognitive radicalisation). Tätä termiä käytetään kuvaamaan poliittisia ajatuksia, jotka ovat ristiriidassa keskeisten demokraattisten periaatteiden kanssa ja ne voivat viitata erilaisiin rasismiin tai uskonnollisen ylivallan muotoihin tai ideologioihin, jotka kieltävät perusoikeudet tai demokraattiset periaatteet. Kognitiivinen radikalisoituminen eroaa radikaalista käyttäytymisestä. Siinä viitataan (usein väkivaltaisiin tai pakottaviin) toimiin, jotka ovat seurausta radikaaleista ajatuksista.

Toisen eurooppalaisen projektin, TERRA:n (www.terratoolkit.eu) määritelmä radikalisoitumiselle on:

"Yksilöllinen tai kollektiivinen prosessi, jossa yleensä poliittisesti polarisoituneessa tilanteessa yksi tai molemmat poliittiset toimijat tai ryhmät, joilla on toisistaan eroavat intressit, hylkäävät normaalin vuoropuhelun, kompromissit ja suvaitsevaisuuden ja sen sijaan sitoutuvat kasvavassa määrin konflikteja aiheuttaviin vastakkainasettelutaktiikoihin."

Edellisessä radikalisoitumisen määritelmässä yhdistyvät monissa muissakin määritelmässä kuvatut näkökohdat:

- Se on yksilöllinen prosessi sekä ryhmäprosessi, joten psykologiset ja sosiaaliset tekijät on otettava huomioon.
- Sille on ominaista nykyisen järjestyksen oikeudellisuuden hylkääminen.
- Se voi johtaa väkivallattomaan taktikkaan sekä väkivaltaisiin tai terroritekoihin.
- Siihen kuuluu ideologisia ja sosiaalisia eristymisprosesseja yhteiskunnasta ja ristiriitainen maailmankuva

1.1. Huomioita kouluttajalle

- Tämän käsikirjan teoreettinen sisältö ja harjoitukset on suunniteltu johdannoksi nuorten parissa työskentelylle. Parturikampaamo -videon on tarkoitus toimia aloituksena, josta ryhmätyöt ja keskustelut tulisi vapaasti kehittyä.
- Nämä radikalisoitumista käsittelevät harjoitukset tulisi toteuttaa joustavasti ryhmätyöskentelynä.
- Kaikki harjoituksissa tarvittavat materiaalit, kuten esimerkiksi Jasminin tarina -video, ovat saatavilla ja ladattavissa HEADS-UP verkko-oppimisympäristössä: www.heads-up.online.
- Ennen tunnin alkua, pyydä kaikkia laittamaan puhelin äänettömälle ja osallistumaan avoimin mielin harjoituksiin.
- Koska tämä saattaa olla nuorten kanssa vaikeasti käsiteltävä aihe, muista rohkaista heitä osallistumaan ja esittämään kysymyksiä. Jokaisen ryhmäkeskustelun jälkeen on hyvä käytäntö tehdä yhteenveto pääkohdista ja siirtyä yhteisymmärryksessä eteenpäin.

2. Oppimistulokset

Näiden simulointiresurssien läpikäymisen jälkeen, osallistujien tulisi osata:

1. Tiedostaa, että median ja poliitikkojen välittämä tieto voi olla **puolueellista**.
2. Tiedostaa, että median ja poliitikkojen välittämä tieto voi olla manipuloitua, ja on välttämätöntä suhtautua kriittisesti näkemäänsä ja lukemaansa
3. Korjata ennakkoluuloja, jotka ovat muodostuneet näistä puolueellisista tiedoista sekä tunnistaa radikalisoitumisen muodot
4. Ymmärtää, ettei radikalisoituminen johdu pelkästään uskonnosta, vaan taustalla voi olla ideologisia ja kulttuurisia tekijöitä

3. Osa 1: Radikalisoitumisen laukaisevat tekijät & Media.

Radikalisoitumisen laukaisevat tekijät ovat konkreettisia tapahtumia (esim. välikohtaukset, ongelmat, valinnat), jotka aloittavat tai lisäävät radikalisoitumista. Nämä tekijät poikkeavat kausaalisista tekijöistä, kuten kokemuksen puutteesta, sillä ne ovat tekijöitä, jotka liittyvät henkilön identiteettiin tai symboliseen tai fyysiseen uhkaan. Laukaisevat tekijöillä voidaan viitata käännekohtiin tai katalyytteihin. Käännekohtina pidettävät tapahtumat saavat radikalisoitumisprosessin liikkeelle, kun taas tapahtumat, jotka toimivat katalyytteinä nopeuttavat radikalisoitumisprosessia. Laukaisevat tekijät voivat siten aikaansaada muutoksen sekä radikalisoitumisen suuntaan, että sen nopeuteen.

Laukaisevat tekijät voivat esiintyä eri tasoilla: mikrotasolla (henkilön tasolla), mesotasolla (ryhmän ja muiden suorien sosiaalisten yhteyksien tasolla) ja makrotasolla (sosiaalisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla).

- **Mikrotason** laukaisevat tekijät kuuluvat yksilöiden yksityiselämään. Nämä tekijät ovat tapahtumia, jotka johtavat henkilökohtaiseen kriisiin, ja johon liittyy lisääntynyt alttius radikalisoitua. Tässä videossa Jenna koki henkilökohtaisen kriisin erotessaan poikaystävästään, jota lisäsi taustalla oleva heikko itseluottamus ja itsetunto. Näistä tuli laukaisevat tekijät hänen radikalisoitumiselleen.
- **Mesotasolla** painopiste on ryhmädynamiikassa ja laukaisevat tekijät liittyvät sosiaaliseen ympäristöön. Sosiaalisten siteiden rikkoutuminen, radikalisoituneen henkilön tapaaminen, radikalisoituneeseen ryhmään liittyminen, suostuminen järjestettyyn avioliittoon, osallistuminen koulutusleiriin ja propagandan kohtaaminen ovat esimerkkejä laukaisevista tekijöistä mesotasolla. Sosiaalisia siteitä on esimerkiksi kouluissa, harrastuksissa ja perhe. Tällaisen siteen rikkoutuminen voi vaikuttaa radikalisoitumisprosessiin eri tavoin. Se voi johtaa merkityksen etsimiseen ja siteen vahvistamiseen radikaalin ryhmän kanssa. Radikalisoitumisprosessin alussa sosiaalisen

ympäristön rikkoutuminen voi laukaista radikalisoitumisen. Tällainen rikkoutuminen ovi tapahtua myös silloin, kun henkilö on jo radikaaliryhmän jäsen ja tämä ryhmä kannustaa rikkomaan välejä omiin sosiaalisiin suhteisiin. Esimerkiksi uskonnollisessa radikalisoitumisessa siteen katkaiseminen vanhaan uskoon jne.

- **Makrotaso** viittaa kansallisen ja/tai kansainvälisen tason laukaiseviin tekijöihin, joita on tyypillisesti kolme: toimintakehotus, hyökkäykset ryhmää vastaan ja ryhmään ja radikalisoitumiseen kohdistuva hallituksen politiikka. Toimintakehotus voi olla radikalisoitumisprosessiin laukaiseva tekijä. Se voi myös kannustaa radikalisoitumisprosessissa jo pidemmällä olevaa ihmistä osallistumaan taisteluun. Ihmiset, jotka aiemmin ajattelivat, ettei ulospääsyä enää ollut, voivat nähdä kehotuksen mahdollisuutena ulospääsyyn. Toimintakehotusten lisäksi ryhmään kohdistuvia hyökkäyksiä pidetään myös laukaisevina tekijöinä. Ääriyhymät voivat käyttää tällaisia tapahtumia uusien jäsenten rekrytoimiseen. He voivat selittää konfliktit ja sotilaalliset toimet sodan julistamiseksi yhteiskunnallista ryhmää tai uskontoa vastaan, joka voi saada muut liittymään mukaan toimintaan. Myös puuttuvat interventiot voivat johtaa radikalisoitumiseen. Lopuksi, väliintulon puuttuminen voi myös johtaa radikalisoitumiseen. Jos jokin ryhmä uskoo, että hallinnon olisi pitänyt puuttua koettuun epäoikeudenmukaisuuteen, tämä voi aiheuttaa radikaalien reagointiin väkivaltaisilla tai ekstremistisillä tavoilla.

Muut laukaisevat tekijät ovat ukopuolisia tekijöitä, kuten media. Koska islamistinen radikalisoituminen on lisääntynyt viime vuosina Euroopassa, tiedotusvälineet ovat levittäneet selkeää puolueellista tietoa ja liioitelleet islamistisen terrorismin voimasta. Vähemmän tietoa tarjotaan kuitenkin pakolaisten menehtymisestä Välimerellä tai fasismin noususta monissa Euroopan maissa.

Se, että media käsittelee ja levittää vain yhtä aihetta tai näkökulmaa asiasta,

kasvattaa tai jopa laukaisee molemminpuolista radikalisoitumista sekä ennen kaikkea luo vihapuhetta ja ääri-ideologioita. Siksi on ymmärrettävä, ettei radikalisoituminen tapahdu vain uskonnollisista syistä (esim. islamistinen radikalisoituminen), vaan myös poliittisista tai ideologisista syistä (esim. fasismi).

3.1. Osan 1 harjoitukset

Kesto: 1 h

Oppimistulokset

Tämän harjoituksen avulla osallistujat:

- Ymmärtävät selkeämmin mitä radikalisoituminen on ja miten se kehittyy
- Pohtivat radikalisoitumisprosessiin vaikuttavien tekijöiden merkitystä
- Osaavat arvioida prosessin kulttuurisia, sosiaalisia jne tekijöitä

Harjoitus alkaa aivoriiharjoituksella, jossa osallistujat pohtivat mitä heidän mielestään radikalisoituminen on ja miten se kehittyy. Esille tulleet asiat kirjoitetaan taululle taulukkoon, vasemmalle radikalisoitumisen määritelmiä ja oikealle sen kehittymisestä.

Tämän jälkeen muodostetaan neljän hlön ryhmiä, joissa osallistujat miettivät perusteluja sille, miksi radikalisoitumista esiintyy ja mikä edellä mainituista määritelmistä vaikuttaa heistä sopivimmalta. Harjoitus tehdään seuraavasti:

1. Neljän hlön ryhmissä pohditaan ja äänestetään, mikä esitetyistä radikalisoitumisen määritelmistä vaikuttaa parhaalta, perusteluineen.
2. Ryhmät etsivät internetistä tietoa asiasta, ja voivat hyödyntää videoita, kuvia, kaavioita

Tämän noin 15 min kestävä harjoituksen jälkeen, aiheesta keskustellaan koko ryhmässä ja harjoituksen myötä selvenneet asiat kirjoitetaan taululle kolmanteen sarakkeeseen.

Seuraavaksi katsotaan *Parturikampaamo* -video ja siitä esitetään kysymyksiä, kuten; mitä mieltä olit videosta? Mitä se käsitteli? Luuletko, että radikalisoitumista tapahtuu enemmän kuin ymmärrämmeekään? Tuleeko kuulua

johonkin kulttuuriin tai uskontoon ollakseen radikalisoitumisvaarassa?

Keskustelut toteutetaan 1-2-4 tekniikan avulla seuraavasti:

Jokainen vastaa yksin kysymyksiin (2 min).

Tämän jälkeen vastauksia vertaillaan pareittain ja pyritään löytämään yhteinen vastaus (4 min).

Lopuksi kaksi paria yhdistyy 4 hlön ryhmäksi ja myös tässä ryhmässä pyritään löytämään yhteisymmärrys, joka esitetään koko ryhmälle (5 min).

Tämän jälkeen jokainen ryhmä esittää omat ajatuksensa koko ryhmälle, kertoen mielipiteistään, ristiriidoistaan jne. Lopuksi tärkeimmät ajatukset, joista koko ryhmä on samaa mieltä, kirjoitetaan taululle harjoituksen päätteeksi.

4. Osa 2: Radikalisoitumisen vaiheet.

Tutkimusten mukaan radikalisoituminen on kaksivaiheinen. Ensimmäinen vaiheessa tapahtuu asenteellinen muutos, jolloin yksilön näkemykset alkavat muuttua äärimmäisiksi. Ensimmäinen vaihe alkaa, kun yksilön haavoittuva mielentila on alttiina radikalisoituneelle ideologialle ja se vetää yksilöä kohti äärimmäistä ajattelua.

Haavoittuvan mielentilan katsotaan johtuvan eri tekijöiden yhdistelmästä, johon voi sisältyä taustatekijöitä (esim. syvään juurtunut rikollisuus, vaikeat perheolosuhteet);

- kokemukset ja vaikutteet (esim. ystävät, perhe, media), ja
- tyydyttymättömät psykologiset tarpeet (yhteenkuuluminen, asema ja merkitys) luovat mahdollisuuden äärimmäisille ideologioille.

Toinen vaihe keskittyy käyttäytymiseen, jossa äärimmäiset näkemykset muuttuvat väkivaltaisiksi. Radikalisoitumisen toinen vaihe on syventyvä sitoutuminen ääriliikkeeseen, joka johtuu yhdestä kolmesta tekijästä: sosiaalinen (jolloin ääriliikkeestä irtautumisen kustannus on korkea), emotionaalinen (irtautuminen ulkopuolisista vaikutuksista ja emotionaalisesti syventyminen terroristiseen tai ääriliikkeeseen) tai kokemuksellinen (osallistamalla terrorismiin liittyvään toimintaan).

Muissa malleissa esitetään nelivaiheisia radikalisoitumisprosesseja, mutta nämä eri vaiheet sisältyvät edellä mainittuun kaksivaiheiseen prosessiin. Nämä nelivaiheiset mallit korostavat tiettyjä hetkiä prosessin aikana, joita voidaan pitää merkittävinä hetkinä radikalisoitumisprosessissa. Seuraavaksi yleisin nelivaiheinen malli:

1. Pre-radikalisaatio – yksilön elämä ennen radikalisoitumista
2. Itseidentifikaatio – yksilö alkaa saada vaikutteita radikaaleista ajatuksista ja siirtyä hitaasti pois entisestä identiteetistään
3. Indoktrinaatio – yksilö alkaa samaistua radikalismiin yhä syvemmin – sitoutuu auttamaan tai tukemaan radikaalia asiaa
4. Radikalisoituminen – yksilö on halukas toimimaan uusien uskomustensa ja ihanteidensa pohjalta

Käytämme termiä ”radikalisoituminen” kuvaamaan prosessia, jossa yksilö harjoittaa ääri-ideologiaa – tällöin ”radikalisoija” on henkilö, joka vaikuttaa toisiin niin, että he haluavat osallistua, ylläpitää ja syventää osallistumistaan väkivaltaisiin ääri- ja terroristiseen toimintaan. Radikalisoijan vaikutus voi toimia katalyyttinä terroristiseen osallistumiseen ja terroristiksi tulemiseen. Vaikka radikalisoijat saattavat olla taitavia manipuloijia, he ovat myös kohteliaita, sosiaalisia, miellyttäviä ja heillä on itsekuria. Tällaisilla henkilöillä vaikuttaisi olevan paljon positiivisia ominaisuuksia ja he ovat hyväkäytöksisiä ja usein näiden ominaisuuksien avulla heillä on valtaa vaikuttaa muihin.

Radikalisoitumisen vaiheista puhuttaessa on syytä mainita yksi keskeinen tekijä, joka myös vaikuttaa niihin: poliitikot. Islamististen hyökkäysten ja radikalisoitumisen pelossa Euroopassa monet äärimmäiset poliittiset voimat ovat tulleet valtaan ja juurruttaneet yhteiskuntaan vihan ja torjunnan muslimikulttuuria kohtaan.

Nämä poliittiset puheet saavat aikaan radikalisoitumista, ei vain islamistista, vaan myös fasistista, luomalla ennakkoluuloja henkilöihin, tietyn uskonnon palvontapaikkoihin tai jopa ulkomaalaisten omistamiin yrityksiin liittyen.

4.1. Osan 2 harjoitukset

Kesto: 1 h

Oppimistulokset

Tämän harjoituksen jälkeen, osallistujat osaavat:

- Määritellä radikalisoitumisen vaiheet ja tekijät, jotka vaikuttavat niihin
- Esittää kriittisiä arvioita siitä, mitkä tekijät voivat johtaa radikaaliin käyttäytymiseen.
- Pohtia poliitikkojen, median jne roolia radikalisoitumisprosessissa.

Parturikampaamo -videossa käsitellään aiheita, joihin seuraavat harjoituksen pohjaavat. Video näytetään ryhmälle ja osallistujat voivat keskustella siitä ja näkökulmista, jotka ovat vaikuttaneet merkityksellisimmiltä radikalisoitumisvaiheisiin liittyen

Ryhmä jaetaan kahteen osaan, joista toisen on kommentoitava myönteisesti videossa esiintyvien naisten toimintaa kohtaan ja kielteisesti kahden miehen toimintaa kohtaan (parturikampaamon omistaja ja asiakas). Toinen ryhmä tekee puolestaan päinvastoin, eli kommentoi kahden naisen toimintaa vastaan ja miesten toiminnan puolesta. Molemmilla ryhmillä on aikaa valmistella väitteitään noin 15 min ajan).

Molempien ryhmien tulee puolustaa heille annettua näkökulmaa, vaikka he itse henkilökohtaisesti olisivatkin asiasta eri mieltä. Myöhemmässä ryhmäkeskustelussa jokainen voi lopuksi tuoda esille oman kantansa. Tämän harjoituksen tarkoituksena on saada aikaan kritisointia ja pohdintaa aiheesta. Väittelyharjoitus kestää noin 15-20 min.

Ryhmäkeskustelun jälkeen kouluttaja korostaa kuinka vaikeaa on löytää yhteisymmärrys asiasta, kun ihmisillä on erilaisia ennakkokäsityksiä aiheesta (joita juuri edellisessä harjoituksessa pyrittiin provosoimaan).

Tämän pohdinnan jälkeen osallistujille jaetaan post-it laput ja jokaisella on noin 10 min aikaa kirjoittaa niihin omat mielipiteensä aiheesta. Tässä pohdinnassa tulisi käydä esille, mikä sai näyttelijöiden huomion ja vaikutti ideologian muodostumiseen (poliitikot, media, ystävät...). Jokainen kommentoi lyhyesti omat näkemyksensä ryhmälle ja kiinnittää lapun seinälle suureksi

muodostelmaksi, joka jätetään luokkahuoneen seinälle kaikkien nähtäväksi.

5. Osa 3: Ennakkoluulot ja radikalisoituminen Euroopassa

Johtuen radikalisoitumiseen vaikuttavista erilaisista laukaisevista tekijöistä on myös tarpeen korostaa radikalisoitumisen erilaisia painopisteitä. Eurooppalaisessa yhteiskunnassa median ja poliitikkojen lietsoma perusteeton pelko tuottaa ennakkoluuloja, jotka saavat meidät suhtautumaan vähemmän kriittisemmin asioihin ja uskomaan ensimmäisen lukemamme otsikon.

Radikalisoituminen, kuten olemme nähneet, ei liity vain uskontoon, vaan myös politiikkaan tai ideologiaan. Suuri ongelma on se, että ihmiset mieltävät radikalisoitumisen pelkästään islamistiseksi radikalisoitumiseksi ja jättävät fasismin nousun ja paljon valtaa saaneet radikaalit poliittiset puolueet huomiotta. Myös näistä syntyy ongelmia. Välimerellä pakolaiset matkaavat ja kohtaavat loppunsa kauheissa olosuhteissa, muukalaisina, jotka pakenevat kotimaistaan samasta syystä, josta emme anna heidän tulla meidän maahamme – pelosta. Seuraten vihapuheita ja saamaamme väritynyttä informaatiota, pelkäämme että nuo muukalaiset, jotka pakenevat kotoaan sotia, diktatuureja ja terroristeja, ovat heitä jotka aikovat hyökätä Eurooppaan.

Ongelmana on se mihin kiinnitämme huomiota; hyökkäysten määrä Euroopassa ei vastaa median ja poliitikkojen aiheuttaman pelon määrää väestössä. Emme erottele toisistaan radikalisoituneita tai pakolaisia ja maahanmuuttajia, jotka etsivät toista asuinpaikkaa.

Ratkaisu löytyy koulutuksesta, joka tuottaa kriittisiä ihmisiä, jotka tietävät miten suhtautua kulttuureihin ja uskontoon liittyviin ennakkoluuloihin, sekä ymmärtävät ettei radikalisoituminen johdu pelkästään esimerkiksi islamistista. Emme voi antaa meidän pelkojemme ohjata meitä.

5.1. Osan 3 harjoitukset

Kesto: 1h

Oppimistulokset

Tämän harjoituksen avulla osallistujat:

- Kehittävät kriittistä ajatteluaan liittyen historian ja nykyhetken tapahtumien yhtäläisyyksiin ja eroavuuksiin
- Oppivat lisää radikalisoitumisprosessista ja sen suhteesta poliittisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin maailmanlaajuisesti
- Pohtivat erilaisia ideologisia, uskonnollisia tai kulttuurisia radikalisoitumisen muotoja.

Tätä aihetta käsitellään pohdinnan ja keskustelun avulla. Parturikampaamo-video katsotaan uudelleen ja osallistujien tulee pohtia mitä asioita radikalisoitumisen taustalla on esim sosiaaliset seikat, eri maiden tilanne, poliitikot jne

Videon katselun jälkeen kouluttaja kysyy, huomasivatko osallistujat videossa esiintyvän esimerkiksi poliitikkoja tai tiettyjä medioita. Ketä/mitä ne olivat, miksi he luulevat niiden olevan mukana videossa ja mitä viestiä heidän videolla mukana olollaan pyritään välittämään? Jos osallistujat eivät tunnista heitä, kouluttaja kertoo heistä ja heidän poliittisista näkemyksistään ja suhteestaan maahanmuuttoon ja pakolaisiin. Tämän jälkeen ryhmäkeskustelua aiheesta noin 15 min ajan.

Tämän jälkeen tehdään viimeinen tehtävä:

Harjoitus tehdään 4 hlön ryhmissä. Kullekin ryhmälle annetaan 4 valokuvaa, ja kukin pari työskentelee 2 valokuvan kanssa, joissa on samankaltaisuuksia. Esimerkiksi:

1 pari tekee harjoituksen näiden kahden valokuvan kanssa:

Toinen pari tekee harjoituksen näiden kahden kuvan kanssa

Pareilla on 15 min aikaa tehdä seuraavat asiat:

1. Mitä kuvissa on samaa ja mitä erilaista?
2. Listatkaa samankaltaisuudet ja eroavaisuudet paperille
3. Tehkää lyhyt yhteenveto siitä mitä näette ja mitä ajattelette asiasta.

15 min jälkeen, molemmat parit vaihtavat ajatuksiaan tehtävästä siten, että jokainen 4 hlön ryhmällä on kaksi luonnosta kaikista neljästä valokuvasta.

Lopuksi 4 hlön ryhmät kertovat omat ajatuksensa koko ryhmälle ja paperille luonnostellut asiat kiinnitetään seinälle kaikkien nähtäväksi.

Harjoitus lopetetaan kouluttajan kommenttiin koulutuksen tärkeydestä, ettei historia pääsisi toistamaan itseään ja sen perustavaa laatua olevasta roolista radikalisoitumisprosessissa, sillä kriittisen ajattelun puuttuminen lisää alttiutta radikalisoitua ideologiasta, kulttuurista tai uskonnosta riippumatta.